

Maart/april 2005

De bodemsanering rond het leerlooiershuisje aan de Ravensteinse gracht

In de jaren 80 van de 19^e eeuw verrijst er op de oever van de stadsgracht een drogerij en looierij voor leer. Eigenaar Ignaat Suermondt neemt al na een paar jaar de looierij van zijn vader over, aan de Nieuwstraat, en dan krijgt het huisje en de tuin een recreatieve functie voor de familie.

- 1 Ongeveer 1885. Het huisje als leerdrogerij. Op zolder staan de ventilatieluiken open.
- 2 De familie Suermondt in 1912. In het midden, met baard, Ignaat.
- 3 Het echtpaar Theunissen op de bevroren gracht in 1940

Wanneer de huurder van huis en tuin, Heemkundekring Land van Ravenstein, het geheel in oude staat wil restaureren en er een publieke functie aan wil geven in de vorm van een leermuseum en een heemtuin, is men genoodzaakt de bodem te ontdoen van chroom- en loodverontreiniging. De eigenaar, de gemeente Oss, is verplicht voor archeologische begeleiding te zorgen.

En hier komt onze werkgroep van pas, het was allemaal al duur genoeg.

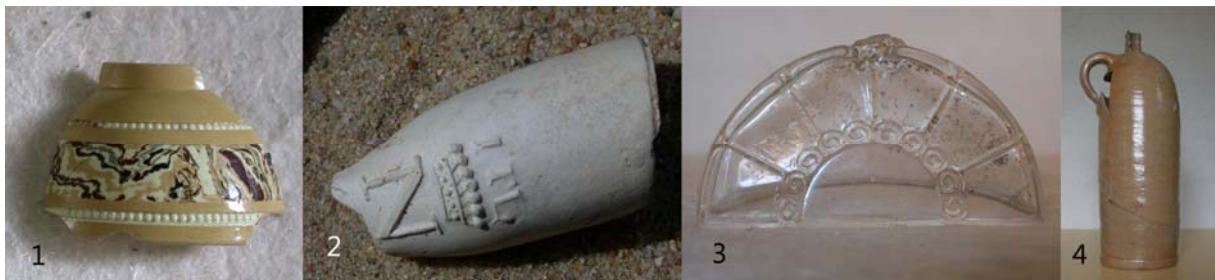
Wanneer er iets belangwekkends gevonden zou worden konden we terugvallen op professionele archeologen.

We hoopten iets te vinden van de stadsmuren of wallen. Die kans was klein aangezien het terrein in vroeger eeuwen praktisch zeker in de gracht lag. Bij het ontmantelen van de vesting zijn de wallen in de gracht geschoven om zo meer land te maken binnen de grachten.

- 1 Steengoed zuurkoolvat, Langerwehe
81 scherven en nog niet compleet. Op twee zijden een applique, golf kamversiering op bovenste helft, grof uitgeknepen voet met draairingen, gegroefde grepen, aanzet met vingerindrukken. Ong. 1800 Afvalkuil
- 2 Aardewerk roodbakkend. Nederrijns, Slibversiering, 3 concentrische cirkels, 1700-1800 gerestaureerd. Afvalkuil
- 3 Roodbakkende aardewerk ,Oosterhouts of Nederrijns Voorraadpot, vlakke bodem, 2 worstoren horizontaal, Loodglazuur met mangaanoxide, bodem ongeglazuurd. 18^e-19^e eeuw Afvalkuil
- 4 Roodbakkend aardewerk
Oosterhouts of Nederrijns, oorkommetje, Vlakke bodem, vertikaal oor, schenktuit loodrecht op oor, binnen- en buitenkant mangaanglazuur, 19^e eeuw

Eind maart rukten de graafmachines op naar het rustige hoekje aan de gracht. De grond, direct rond het huisje, is een meter diep afgegraven. Een smalle strook langs de gracht bleef overeind, die was van Rijkswaterstaat. Het opgehoogde terrein bevatte veel puin. Dit werkte als een zeef. Al snel liep de hele kuil vol water. Hier deden we al wat vonden vanaf ongeveer 1700 tot 1920

- 1 Fragment moccaware kopje, doorloopwerk, beige scherv, 1760-1778, Engels, industrieel kleur aardewerk in mal geperst of gegoten. Afvalkuil
- 2 Pijpekopje, eerste helft 18^e eeuw
- 3 Glas. Halfrond parfumflesje, 68x39x15 mm Jugendstil, rising sun-motief, in mal gemaakt. 1920, Losse vondst
- 4 Steengoed mineraalwaterkruik, Fachingen a/d Lahn -26-, Westerwald, bron in bezit van de Nassaus. De klimmende leeuw in het merk duidt op een datum van 1836-1866. Afvalkuil

Hierna werd van de rest van de tuin 50 cm. Afgegraven. Meteen hieronder vonden we een aantal kuilen met stadsafval, een zgn. tweede depositie, met dakpannen, lei, baksteen, aardewerk, botmateriaal en glas. Het afval is eerst elders verzameld en daarna pas op dit terrein gestort. Hierdoor ligt alles door elkaar, is het materiaal erg gesleten, in kleine stukken en incompleet. Ook is het terrein door ons met een detector nagelopen: een paar munten, 2 leernummers en een metalen knoop.

- 1 Metaal/knoop. Vrouwenkop met parelrand, Diana, achterzijde zwaar beschadigd, simulatie van antieke munt. 18^e-19^e eeuw Losse detectorvondst
- 2 Metaal/munt. Oord Philips V 1710. Losse detectorvondst
- 3 Neurenberg, speelpenning, waarschijnlijk van de firma Laufer. Er waren in Neurenberg een aantal families actief met het maken van reken- en later speelpenningen. Zij zetten de productie van vader op zoon vele decennia (soms eeuwen) voort. De penningen werden massaal in de Nederlanden ingevoerd en bijvoorbeeld gebruikt als fiches bij kaartspelen.
- 4 Duit van de stad Utrecht, waarschijnlijk 1790. In deze tijd had ieder gewest zijn eigen munthuis, in de provincie Utrecht werd het slaan van koperen kleingeld aan de stad overgelaten.
- 5 Pruisen, pfennig 1824 of 1834. In het begin van de 19^e eeuw waren er in Nederland tekorten aan kleingeld en zijn er uit het buitenland wel lichtere koperstukken ingevoerd, de zogenaamde judenpfennige.

We hebben zakken vol scherven meegenomen naar onze werkruimte in het Bastion bij de molen. Toen kon het echte werk beginnen: wassen, drogen, sorteren, passen, plakken, fotograferen, determineren, restaureren en in 2008 eindelijk, exposeren.

De meeste vondsten zijn te dateren in de 18^e en 19^e eeuw, met een uitschieter naar onder en naar boven.

De hele sanering van het terrein heeft twee en een halve week in beslag genomen. Rond de oude fruitbommen was een flinke kluit blijven zitten, in een poging ze te behouden. Dat is uiteindelijk niet gelukt. In het voorjaar van 2008 zijn ze alsnog gerooid.

In oktober 2007 startte de restauratie van het huisje en dit is in ongeveer 5 maanden geklaard. Medio 2008 wordt er druk gewerkt aan de inrichting van het leermuseum. De tuin wordt nu door de gemeente ontworpen en bij de ontwikkeling van een groter gebied betrokken, dus dat duurt nog even.

- 1 De locatie aan de gracht
- 2 Het vervallen huisje in 2003
- 3 Een medewerker van de firma van Dinther aan het werk
- 4 Het gerestaureerde huisje in mei 2008

Vanaf 5 juli 2008 t/m 23 november 2008 is er in het Bastion bij de molen in Ravenstein een expositie met vondsten en foto's over het wel en wee van dit huisje en de tuin.

We hopen dat gedurende deze periode de inrichting van het museumpje klaar is en de tuin is ingericht en bestraat.

Namens de archeologische werkgroep
Marja van den Broek
Juli 2008